

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG.”

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	" 4.—
Afzonderlijke nummers	" 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	" 0.12 1/2
" " " 1000 "	" 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
 Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
 Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland en hier ginds. Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f — 's jaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50). Zij die f 5.— of meer contribueeren of een gift in één's schenken van f 100.—, zijn donateur(trice). Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden.

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Vragen-bus. — Oost- en West-Indisch Litteratuur overzicht. — Leeszaal. — Naamlijst van nieuw togetreden Leden. — Officieele Berichten. — Passagierslijst.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

I. De heer J. Habbeema verzocht te willen bekendstellen, dat hij niet is de schrijver van het met de letters J. H. onderpekende ingezonden stuk, voorkomende in 'et Koloniaal Weekblad van 4 Maart j.l. no. 9.

II. Den 11en Maart 1909 werd in vereeniging met de besturen van de afdeling 's-Hage („Oost en West”) van Moederland en Koloniën, van de Nederlandsche Afdeling der Ned.-Ind. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw en van de Vereeniging van ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur in Ned.-Indië, eene bespreking gehouden, welke ten doel had, om, bij de bestaande mededinging te 's-Gravenhage op het punt van lezingen, welke daar ter plaatse gehouden worden, meer samenwerking en vereeniging van krachten in het leven te roepen.

Hoewel de verschillende vereenigingen zich ieder op een eigen terrein bewegen, kon ten deze toch overeenstemming worden verkregen en werd voorschots bepaald, dat de besturen der verschillende Vereenigingen elkander op de hoogte zullen houden van de lezingen in het toekomstige winterseizoen, en dat — voor het geval eene bijzondere lezing nuttig en wenschelijk wordt geacht — de verschillende besturen dan de noodige voorzieningen kunnen nemen om tot het gewenschte doel te geraken.

III. Ten kantore Heulstraat 17 zijn verkrijgbaar:
a. Het Jaarboekje der Vereeniging „Oost en West”, bevattende Statuten, Reglementen, Jaarverslagen en Naamlijst der leden.

Prijs: f 0.25 per exemplaar.

b. Een boekje over „Onze Oost” voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 ex. à f 0.10.

Prijs: 50 ex. à f 2.80 en voor departementen en leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen 50 ex. à f 2.20, plus f 0.25 voor frankoerkosten.
c. Onze Oost II. Iets over den inlander en zijn zieleleven, door T. J. Bezemer.

Prijs: 1 ex. à f 0.05.

Prijs: 50 ex. à f 2.— en voor departementen en leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen 50 ex. à f 1.55, plus f 0.25 voor frankoerkosten.
d. Het Nederlandsch Staatsblad 1907 no. 71 bevattende het Kon. Besluit van 11 Maart 1907 op de Indische Bestuursopleiding.

Prijs: 1 ex. à f 0.15.

Voor de opgave,
E. VAN ASSEN, *Secr.*

Van de afdeling 's Gravenhage:

I. Kunstavond, aangeboden aan hare leden op 24 Maart a.s. om 8 1/4 ure in de zaal Diligentia, met medewerking van de dames Hermine Macintosh—v. Iterson (zang), Joh. von Peski (voordracht) en de heeren L. J. C. van der Tand (viool), W. J. B. Watter (piano) en Th. J. van der Haagen (artistiek dansen).

II. Algemeene Vergadering

op 29 Maart 1909, des avonds ten 8 1/4 ure, in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis.

Agenda.

1. Verslag over het jaar 1908.
2. Rekening en verantwoording over 1908.
3. Verkiezing van afgevaardigden voor de a. s. Alg. Verg. der Vereeniging.
4. Opmaken candidatenlijst voor het Hoofdbestuur.
5. Verkiezing van het bestuur.
6. Wijziging statuten en huishoudelijk reglement.
7. Overname van het restaurant met verslag der commissie, benoemd in de Alg. Verg. 14 April a. p. en in verband daarmee eventuele verhuizing van bureau en leeszaal.

Het verslag zal één week voor de bijeenkomst ter lezing liggen op het bureau der afdeling, Heulstraat 17.

Het Bestuur.

Van de Afdeling Amsterdam:

Dinsdag 30 Maart a.s. zal in het American Hotel prof. Dr. J. van Bemmelen uit Groningen een voordracht houden met Lichtbeelden over „de Molukken.”
Aanvang 8 uur 's avonds.

Namens het Bestuur:
J. W. H. SIKMAN, *Secr.*

Van de Afd. Utrecht en Omstreken:

De afdeling Utrecht en Omstreken van de Vereeniging „Oost en West” heeft 19 Februari l.l. haar jaarlijksche algemeene vergadering gehouden.

Aan niet-leden waren 43 uitnodigingen gezonden om deze samenkomst bij te wonen, waaraan

slechts een vijftal personen hadden gehoor gegeven; vier hunner traden toe als lid der afdeling.

Na voorlezing en goedkeuring van de notulen der vorige ledenvergadering werd door den secretaris-penningmeester, den heer H. Kohlbrugge, het jaarverslag uitgebracht en rekening en verantwoording gedaan van het beheer der geldmiddelen over het afgelopen jaar. Blijkens deze verslagen ging het ledental der afdeling achteruit, van 62 op 1 Januari 1908 tegen 54 op 31 December d.a.v. De werkzaamheid der afdeling bepaalde zich voornamelijk tot den verkoop van voorwerpen van Indische kunstnijverheid, van welke in het afgelopen jaar een bedrag van f 82,07 werd verkocht; de nog in het bezit der afdeling zijnde kunstvoorwerpen vertegenwoordigden een waarde van f 233,76. Door den Secretaris, den heer H. Kohlbrugge, werd weder, evenals vorige jaren, een lezing in de „Openbare Leeszaal” gehouden, welke druk bezocht was. De rekening en verantwoording van den penningmeester, welke door de heeren Dr. L. Marcus en S. H. Tjabring nagezien en in orde bevonden werd, sloot met een batig saldo van f 29.90.

Bij de bestuursverkiezing hadden de aan de beurt van aftreding zijnde bestuursleden, de heeren H. Kohlbrugge en Dr. J. H. F. Kohlbrugge, verklaard voor herbenoeming niet in aanmerking te willen komen. In hunne plaats werden, nadat te vergeefs getracht was genoemde heeren van hun besluit terug te brengen, tot nieuwe bestuursleden benoemd: de heeren A. Enthoven, Dr. L. Marcus en S. H. Tjabring. De heer Enthoven verklaarde zich bereid als penningmeester op te treden, de heer Tjabring als secretaris.

Naar aanleiding van een ingekomen schrijven van het Hoofdbestuur werd besloten uit de kas der afdeling een bedrag van f 10 beschikbaar te stellen ten behoeve van de noodlijdenden tengevolge van de aardschuiving te Pendjaloe (res. Cheribon).

In verband met het feit, dat het bericht van deze ramp eerst na vrij langen tijd het moederland bereikte en in de dagbladen verscheen, werd, ter bespreking op de eerstvolgende algemeene vergadering der Vereeniging, het volgend voorstel aangenomen: „De Vereeniging „Oost en West” trachte het daaraan te leiden, dat het bericht van rampen als onlangs voorgevallen te Pendjaloe, voortaan langs telegrafischen weg ter kennis van het Nederlandsche publiek worde gebracht, hetzij door middel der Nederlandsche dagbladpers, hetzij door de Vereeniging „Oost en West” zelve.”

Na eenige besprekingen over verschillende aangelegenheden werd daarna de vergadering door de voorzitter, Mevr. J. E. van Oeveren—Van Schaik, gesloten.

Het Bestuur der Afdeling Utrecht en Omstreken is samengesteld uit:

Mevr. J. E. van Oeveren—Van Schaik, voorzitter.
S. H. Tjabring, Secretaris.
A. Enthoven, Penningmeester.
Mevr. de Wed. J. W. Weusman—Luitjes, Dr. L. Marcus.

Uit de O.-I Mail.

Meeningverschil.

In De Stem van Indië, het orgaan van den Indischen Bond, schrijft, naar aanleiding van het ook door ons aangenaalde artikel De van het ook door ons aangenaalde artikel „De Stem der Indo's”, iemand, die zich noemt een staatkundige verschijnsel moet zijn niet een alreeds tot een maatschappelijk abces uitgroeide onderlinge miskenning van beide zijden, hoewel in hoofdzaak uitgaande, en in beginsel uitstekend uitgegaan zijnde van het blanke element, maar een beproefd middel van zoogenaamde politici, die door het huldigen van de leus „diviae et impera” in het opzetten van Indo en Blanke tegen elkander een gemakkelijke remedie gevonden dachten te hebben tegen eventueel gezagsverlies, tegen den tijd, dat partijen eensgezind aandrongen op medezeggingschap in regeeringszaken.

Hierop komt het betoog van den Inlandschen Vaderlander in hoofdzaak neer. Hij tracht te motiveeren, dat de zoogenaamde rassenhaat niet zoo sterk is, als deze visschers in troebel water willen doen voorkomen, en dat het overgroot deel der blanke bevolking eveneens medevoelt met de Indo's, niets liever wil dan zich met deze bevolking te verblijden, en dat er slechts een klein deel der europeesche ingezetenen is, dat om den genoemden reden den huidige toestand wenscht te bestendigen. Deze kleine partij noemt hij de exploitatie-partij; aan de overgrote rest geeft hij den naam patriotten-partij.

Het Bat. Nieuwsbl. is 't met deze opvatting volstrekt niet eens, vindt haar wat al te naïef, en zegt o.m.:

„Waardoor toch is die kloof ontstaan? Wij hebben indertijd uit den mond van den heer Maurits Wagenvoort gehoord de stelling, dat hij wel geloofde in rassen-superioriteit. Deze volbloed-Nederlander — als zoodanig herinneren wij ons hem thans — die bij een andere gelegenheid ons vroeg, of hij ons grieft, wanneer hij tot ons zeide: „Gij Indo's”, op welk punt wij hem geruststelden, bedacht niet, dat hij ons wel grieft met te verklaren, dat de rassen-superioriteit van den Hollander pur sang, als loof van den arischen stam, voor hem vast stond.

Maar hij grieft ons onbewust. Alleen dit is de oorzaak van de wijde kloof die Indiër van Hollander scheidt in deze kolonie: de bewuste of onbewuste rassenverwaandheid der „volbloeds.” Deze belet den doorsnee-Hollander van onvermengd bloed in den Indo zijn gelijke te zien. Wij durven wel zoo ver te gaan te verklaren, dat zelfs men hen, die de leur persone hebben getoond, dat dit ronderscheid een punt van uiterst geringe betekenis is, toch door dien doorsnee-Hollander zullen worden beschouwd als te behooren tot minderwaardig ras. Wij mogen om deze zaak heen draaien, door diverse beschouwingen dat bestaande feit trachten weg te redeneeren, het blijft niettemin bestaan, en niet eerder zal de kloof verdwijnen, dan wanneer de arische Hollander qua volk, geleerd heeft, over deze kloof heen te stappen. Van den Indo is dit niet te verwachten. Al ware het niet dat hierheid verbiedt de hand te grijpen van wie ons de hand niet reikt, slechts hij kan het ras-onderscheid wegnemen, wiens xenophobische rasbewustheid dat verschil schiep.”

Omtrent Boedi Oetomo lezen wij uit de jongste mail o.a.:

Waarschijnlijk zal de vice-voorzitter van het hoofdbestuur van „Boedi Oetomo” dr. Waidin Soedirahoesodo, de volgende maand naar Batavia gaan, ook om persoonlijk de statuten aan de regeering aan te bieden.

Het in het maleisch gestelde, zeer zakelijke verslag van den den 3, 4 en 5 October te Djokja gehouden congres van Boedi Oetomo, opgemaakt door den heer Dwidja Séwaja, eersten secretaris van het hoofdbestuur, werd ruim verspreid.

Op de bestuursvergadering van den 20en December a. p. zijn de functiën der bestuursleden aldus verdeeld:

Vice-voorzitter: Mas Soedirahoesada, gepension. inlandsch arts te Djokja; eerste en tweede secretaris: Mas Ngabei Dwidja en Raden Sosro Soeganda, onderwijzers aan de kweekschool voor inlandsche onderwijzers te Djokja; eerste en tweede thesaurier: R. M. P. Ganda Atmadja van de Pakoe Alaman en Mas Tjipta Mangoekoesoema, inlandsch arts te Demak; commissarissen: R. M. Arja di Poetra, hoofddjaksa te Bondowoso, R. M. Pandji Ganda Soemara, hoofddjaksa te Soerakarta en Raden Djaja Soebrata, djaksa van Garoet.

Te Tjilatjap is een vergadering gehouden van de

afdeeling der vereeniging, ter bespreking van de werkzaamheden. Het grootste gedeelte der leden, uit de verschillende districten daags te voren overgekomen, om op de bestuursconferentie tegenwoordig te zijn, was op de vergadering aanwezig. Enkele wedono's en assistent-wedono's hadden een paar hunner loerahs, die iets naders van de veel besproken jonge vereeniging wenschten te vernemen, medegenomen. Zoo waren er 60 leden en belangstellenden, waaronder twee Europeanen.

Het bestuur der vereeniging acht de oprichting van een fröbelschool wenschelijk, als te behooren tot het eerste wat de afdeeling op haar werkprogramma dient te zetten.

Na een uiteenzetting van het fröbelonderwijs deelde de voorzitter mede, dat de kosten, aan die inrichting verbonden, z.a. de bezoldiging van de onderwijzeres (sen) het betrekken van meubels, schoolbehoeften enz., bestreden zullen worden uit de schoolgelden, zoodat het schoolgeld verminderen zal naar mate het aantal leerlingen toeneemt. Zooveel mogelijk zal er naar gestreefd worden niet zooveel te eischen als nu wel het geval is bij de particuliere cursussen, waar hollandsch onderwijs wordt gegeven.

Als onderwijzeres zal worden gekozen een europeesche dame met een akte voor lager- en voor Fröbel-onderwijs. De bedoeling is om de kinderen boven de zes jaar ook in de gelegenheid te stellen van het hollandsch onderwijs te profiteren. Vooral met het oog op de omstandigheid, dat inlandsche kinderen thans zooveel mogelijk uit de openbare europeesche scholen geweerd worden, is een inrichting, die direct aansluit bij het Fröbel-onderwijs, onmisbaar. Het onderwijs in de nederlandsche taal, zooals het thans in de javaansche eerste klasse scholen wordt gegeven, is onvoldoende om daarop voort te bouwen.

Verder werd mededeeling gedaan van de nieuw opgerichte school te Kesogikan, terwijl ten slotte bericht kwam, dat voor het inl. S.S. personeel te Maos een school is opgericht voor hun kinderen, waar deze hollandsch kunnen leeren. Aan het hoofd hiervan staat een Europeesche dame, die een door den kleinen man betaald salaris van f 160 maands geniet. Voor ouderen wordt des avonds ook les gegeven.

Te Koedoes werd reeds eerder eene belangrijke vergadering gehouden van de daar bloeiende afdeeling, die thans ruim vier honderd leden telt. De vergadering — waarvan een uitvoerig verslag werd gegeven in de Kabar Perniagaan — werd bijgewoond door verscheidene Europeanen, meest bestuursambtenaren, ook eenige suikeremployé's en particulieren. De regent van Patih, de patih van Koedoes en verscheidene wedono's en andere prijaji's waren aanwezig. In een paar lezingen, gehouden door de heeren Raden Tahar en Mas Soeloko, werd de nadruk gelegd op de wenschelijkheid om vooral te werken op de ontwikkeling van een handelsstand, waartoe in de eerste plaats noodig is de oprichting van een inlandsche handelsschool, waar de practische eischen, aan kooplieden en handelaren te stellen, den leerlingen kunnen worden bijgebracht om hen te helpen zich verder in deze richting te bekwamen. Controleur Muhlenfeld drong er op aan in het oog te houden de ontwikkeling van de javaansche vrouw. De regent van Patih wekte op tot verdere studie ook door hen, die in de gelegenheid zijn geweest meerdere kennis op te doen, en deze mede te deelen aan de kinderen, die in minder gunstige omstandigheden zijn. De heer Raden Dirdjadi Djaja, onderwijzer aan de tweede klas inlandsche school te Koedoes, bepleitte de noodzakelijkheid van de oprichting van een fröbelschool en een hollandsch-javaansche school, daar het zoo verbazend moeilijk is om javaansche kinderen geplaatst te krijgen op de europeesche scholen.

Voor het sluiten der vergadering werd voor de afdeeling een afzonderlijk bestuur gekozen. Men weet, dat de afdeeling Koedoes eigenlijk één afdeeling vormde met Demak. Thans is dus een nieuwe afdeeling van Boedi Oetomo, niet de slachteste, naar wij durven voorspellen, tot stand gekomen. Tot voorzitter van het afdeelingsbestuur is gekozen de assistent-wedono kotta Raden Tahar, tot vice-president de pettingi Donowarso, tot eersten secretaris de onderwijzer M. Soeloko, tweeden dito Raden Partowardja, particulier, tot penningmeester Hadji Djoefri, handelaar, tot leden Astrodikromo, kepala kampoeng en hadji Adoel Rasid, handelaar.

Staande de vergadering werd wat geld opgehaald voor de slachtoffers van de ramp in Pendjaloe.

Instemming.

Naar aanleiding van de, onder presidium van den heer de Bruijn Prince te Amersfoort opgerichte

vereeniging om toezicht te houden op Indische kinderen in Nederland, schrijft de Locomotief een artikel vol goede wenken, waarvan ook „Oost en West” met hare Afdeelingen over ons geheele land verspreid, zeker nota zal nemen. Het blad eindigt met de woorden:

„Vele Indische ouders met kinderen in Nederland zullen, dunkt ons, een organisatie zeer wenschelijk achten en gaarne een contributie van f 5 per maand betalen, als zij weten, dat zij voor onaangename verrassingen bewaard zijn, elke maand een onpartijdig, volkomen betrouwbaar rapport ontvangen omtrent het dagelijksche leven van hun kinderen en hunne vorderingen op school, terwijl de kinderen dan zelve iemand in Nederland hebben, dien zij zullen leeren vertrouwen, voor wien zij hun hart nu en dan kunnen uitstorten.

Men moet zulke gewichtige diensten niet om niet verlangen, van leden eener vereeniging, personen, die zich slechts eens te hooi en te gras met de kinderen kunnen bemoeien. Betaal, dan kunt gij uwe eischen stellen!”

Het laatste argument is ook in de alg. vergaderingen van „Oost en West” wel eens overwogen. Er werd ook toen het een en ander tegen aangevoerd.

Japansche consul.

Met het stoomschip Vondel is half Februari te Batavia aangekomen de heer Someya, den 10en Januari j.l. erkend en toegelaten als consul van Japan te Batavia.

De kolonisatieproef met Javanen in de Lampongsche Districten.

Werd in de Java bode vroeger reeds melding gemaakt van de toenemende gunstige resultaten van de proefneming tot overbrenging van Javanen naar de Lampongsche districten, ten bewijze daarvan kan onder meer nog strekken de, door de Ind. regeering genomen beslissing, volgens welke aan den leider der proef, den heer J. S. A. van Dissel, zal worden toegevoegd een inlandsch ambtenaar met den titel van mantri bij de kolonisatie, aan wien eene maandelijksche bezoldiging van f 75 met een toelage van f 25 zal worden toegekend.

Vreemdelingenverkeer.

Door de volijverige vereeniging „Loeristenverkeer” is een fraaie en doelmatige „Gids” uitgegeven voor Batavia en omstreken.

Het is een handig boekje, voorzien van een goede kaart van Batavia.

De publieke spreekcellen, welke binnenkort aan de verschillende stations zullen worden opgericht, zijn reeds in den Gids vermeld. De prijs van een telefonisch gesprek van drie minuten, zoowel aan de postkantoren als aan de spoorwegstations, is gesteld op f 0.25.

WEST-INDIË.

SURINAME.

Koloniale Staten.

De gouverneur heeft aan de Koloniale Staten een ontwerp-verordening ter goedkeuring aangeboden betreffende technische herziening van het tarief van invoerrechten.

In de M. v. T. komt o.a. het volgende voor: Bij de technische herziening is de fiscale zijde bij elke aangebrachte wijziging nauwkeurig in het oog gehouden. Deze gelegenheid is daarom aangegrepen om de vrijstellingen in te krimpen, voor zoover dit zonder bezwaar kon geschieden. De voorgestelde beperking der vrijstellingen past trouwens geheel en al bij het hier geldende systeem van fiscale rechten.

Verder zijn de tarra's, die onnoodig hoog waren, vervallen of verminderd. Dit geschiedde, omdat eene te hooge tarra geene toepassing vindt, zoodat de recherche dan de hoeveelheid netto weegt. Indien daarentegen de gewone tarra onvoldoende is, biedt de verordening aan den aangever de gelegenheid de netto hoeveelheid ambtelijk te doen opnemen.

Bij de bestaande regeling is voor de verschillende artikelen feitelijk geen gelijke belastingheffing niet tegenstaande de maatstaf, waarnaar het recht gegeven wordt, dezelfde is. Zoo heeft men eenige goederen met een lagen eenheidsprijs, die door hun grooten omvang zeer hooge kosten voor vracht meebrengen, zooals bijv. strohoeden, waarbij de onkosten tot 50 pCt. waarde bedragen. Daarentegen zijn er andere goederen, zooals gouden en zilveren werken, waarvoor door hun kleineren omvang wei-

nig vracht betaald wordt, zonder dat vracht, assurantie, verpakking enz. soms niet meer dan 2% belopen.

Uit een en ander volgt, dat door de bepalingen der tegenwoordige tariefverordening voor de goederen met eene hooge waarde te veel en voor die met een lage waarde te weinig invoerrecht betaald wordt.

De aangeduide gebreken, die aan de bestaande regeling kleven, kunnen niet opwegen tegen het voorstel, dat de bestaande regeling eenvoudig en voor de toepassing gemakkelijk is.

De Gouverneur is van meening, dat het meest aanbeveling verdient om voor loopenden prijs de redactie van de Nederlandsche Waardewet te kiezen daar die redactie gebleken is een zeer gelukkige te zijn.

De heer F. Smith is gekozen tot lid van de Koloniale Staten met 232 stemmen.

De tegencandidaat, de heer C. C. M. Ligtanberg, behaalde 54 stemmen.

Aanmatiging van boschnegers

Naar men weet, schreef „Onze West”, heeft de luitenant ter zee G. W. J. Eilerts de Haan, na zijn terugkeer van de expeditie naar de Boven-Suriname, de opdracht van het Gouvernement aanvaard om eenige astronomische plaatsbepalingen te doen aan de Marowijne-rivier.

Aan genoemde rivier zou worden bepaald de ligging van de monding der Auca- of Joekakreek, (in welker stroomgebied onlangs gunstige goudprospecties zijn verricht) en de monding der Gran-kreek.

Aan de laatste opdracht heeft de heer Eilerts kunnen voldoen. Door het optreden der boschnegers heeft hij echter niet de monding der Joekakreek kunnen vastleggen. De boschnegers van de streek, de Aucaners, weigeren personen en goederen te vervoeren naar die kreek, die in een soort reuk van heiligheid schijnt te staan. Door Saramaccaner boschnegers was de heer Eilerts opgebracht tot op korten afstand van de monding der kreek. Doch zij weigerden — vermoedelijk onder den invloed van bedreigingen der Aucaners — den heer Eilerts over de laatste stroomversnelling te vervoeren, zoodat deze onverrichter zake in de stad is teruggekeerd.

Naar men weet, hebben de boschnegers met klimmend wantrouwen en ongenoegen het binnendringen van het achterland van Suriname door allerlei expedities in de laatste jaren, aanschouwd. In schijn hun medewerking verleend voor het vervoer van personen en goederen over de watervallen, (waarvoor zij zich grof lieten betalen) hebben zij, min of meer lijdelijk, alles gedaan om de expedities tegen te werken. Zeer juiste opmerkingen omtrent onze verhouding met de boschnegers en hunne zonderlinge opvattingen van rechten en verplichtingen, treft men aan in het onlangs verschenen verslag der Toemoekhoemak-expeditie, van de hand van den oud-luitenant ter zee C. H. de Goeje. Ook zijne expeditie ondervond allerlei tegenwerking.

Het valt niet te verbloemen, dat ons ezag over de boschnegers gering is. Het lijkt echter al te bar, dat de boschnegers eenvoudig de uitvoering van een opdracht van gouvernementewege onmogelijk maken. Het zal groot beleid eischen, ons ezag niet al te gehavend uit deze quaestie te voorschijn te doen komen. Daar de heer Eilerts vermoedelijk reeds de volgende week naar Nederland vertrekt, zal echter vooreerst wel geen sprake zijn van hervatting der expeditie.

Productieve werken.

Naar „Onze West” vernam is in overweging om voor de productieve werken een afzonderlijk ingeniëur aan te stellen, niet ressorteerende onder het bouwdepartement, doch direct verantwoordelijk aan den gouverneur. Die ingeniëur — wellicht de heer De Rooze? — zal dan natuurlijk ook belast worden met de opname voor den eventueelen aanleg van den Saramacca-spoorweg.

Aanklacht wegens laster.

De aanklacht wegens laster door de beheerders van de plantages Killenstein en La Ressource ingediend tegen „De Surinamer” zal 27 Februari openbaar behandeld worden voor het Hof van Justitie.

Onder de gedagvaarde getuigen behoort de heer A. G. van Wieringen, administrateur van financiën, die — volgens verklaring van „De Surinamer”, atgelegd op het parket van den procureur-generaal — de inlichtingen heeft verschaft, welke aanleiding waren tot de aanklacht wegens laster.

CURAÇAO.

Koloniale Raad.

De gouverneur heeft bij den Kol. Raad een verordening ingediend, houdende verbod van het verkoopen der olijven van alle vreemde loterijen voor liefdadig of wetenschappelijk doel etc. binnen de kolonie kunnen worden toegestaan.

Door den Kol. Raad is het V. V. uitgebracht op eene door den gouverneur ingediende bouwverordening betreffende onbewoonbaarverklaringen van woningen.

Aan dat verslag ontleenen we, dat men aan het bestuur in overweging gaf in het ontwerp de bepaling te willen opnemen, dat bij onbewoonbaarverklaring van eene woning aan den eigenaar vergoeding van de daardoor te lijden schade zal worden toegekend.

Bij art. 1 merkten verscheidene leden op, dat het bouwvallig zijn van een gebouw op zichzelf geen ingrijpen van het openbaar gezag kan rechtvaardigen. Alleen dan zou dit het geval zijn, wanneer door de bouwvalligheid de publieke veiligheid bedreigd of, zooals het artikel in een ander verband zegt, de vrije communicatie belemmerd wordt.

Gaarne zouden bedoelde leden het artikel in den door hen aangegeven zin gewijzigd zien.

De Koloniale Raad heeft de volgende tweetallen opgemaakt ter voorziening in de vacature, voort-spruitende uit de periodieke aftreding van de leden A. G. Stadius Muller, J. Sutherland en J. Möller: 1. A. G. Stadius Muller, 2. J. C. B. Forbes; 1. J. Sutherland, 2. M. Boom; 1. J. Möller; 2. C. S. Gorsira J.P.Ez.

Bevordering der zeevisscherij.

Dr. P. J. van Breemen heeft een uitvoerig, goed gedocumenteerd rapport uitgebracht over de middelen, die er toe zullen kunnen bijdragen om de delangen van de visscherij in deze kolonie te bevorderen, dat wil zeggen, om de visscherij uitgebreider te maken en meer loonend.

De heer v. B. bespreekt eerst den verkoop van verse visch op de Curaçaosche eilanden en op de kust en de „Amigoe” ontleent aan het rapport dienaangaande o.a. het volgende:

Tot niet in het leven roepen van een geregelde handel in ijsvisch zijn alzoo noodig:

een koelhuisje op Aruba om het ijs, voor de verzending vereischt, te bergen, terwijl het tevens gelegenheid moet bieden verse visch gedurende eenige dagen op ijs te bewaren;

een koelhuisje op Curaçao (in Willemstad), tot bewaring van visch; als ijsdepot behoeft dit niet dienst te doen, daar ijs steeds van de fabriek betrokken kan worden;

goed geïsoleerde verzendkisten; of wel een geïsoleerd ruim in het schip, dat de geregelde verbinding tusschen de eilanden onderhoudt.

Met het oog op de vrij aanzienlijke kosten, die de bouw van goed geïsoleerde koelruimten vereischt, waardoor het particulier initiatief tot het doen van de eerste degelijke stappen in de nieuwe richting zeker niet aangemoedigd zal worden, wenscht het bestuur der kolonie hen, die blijk geven zich op den uitvoerhandel van ijsvisch ernstig te willen toeleggen, zooveel mogelijk en noodig te steunen, en het meent dit in de eerste plaats te kunnen bereiken door over te gaan tot de inrichting van koelhuisjes, waar particulieren tegen een matige vergoeding gelegenheid vinden hun vischwaar en hun ijs in goeden staat te bewaren.

Het blad teekent hierbij het volgende aan:

„Het is slechts de vraag, of de ijsvisch voor Curaçao en de eilanden niet te duur zal worden. Het zal echter dezen en genen wel wat waard zijn geregeld visch te kunnen krijgen, wanneer men dat verlangt. Tot dusverre kon men daar nooit vast op rekenen. Als de onkosten niet te hoog loopen, kan een inrichting, waar geregeld visch te krijgen is, wel levensvatbaar zijn.

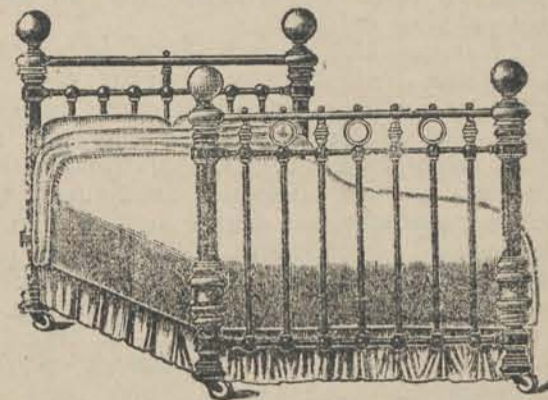
We spreken nu nog alleen van de consumptie in de kolonie zelf, van export naar Venezuela verwachten wij niet veel. De onkosten van transport en invoerrechten, vreezen wij, zullen de concurrentie met Venezolaansche visschers niet goed mogelijk maken.”

Dr. Van Breemen bespreekt ook nog een tweede punt: verkoop van geconserveerde visch. Daar dit conserveeren op Curaçao vooralsnog niet geschiedt en de koelruimten daarvoor noodig, aanmerkelijk grooter en dus kostbaarder zijn, liet de „Amigoe”, dit tweede punt voorloopig buiten beschouwing.

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE — PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —

van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJNEN GESLOTEN VAN half een TOT twee UUR.

INSTITUUT VOOR VREEMDE TALEN.

VEREENIGING VAN DOCENTEN.

DIRECTEUR: Dr. W. F. STUTTERHEIM.

Latijn — Grieksch — Fransch — Duitsch — Engelsch — Spaansch — Italiaansch — Russisch — Zweedsch — Noorsch — Deensch — Maleisch — Javaansch en Soendaneesch.

Prospectus en inlichtingen: van Galenstraat 1b.

„UNICUM.”

„UNICUM”'s geheim chemisch preparaat is onschadelijk voor stof en mode.

„UNICUM” heeft bekwame vaklieden voor het repareren en opperseren van Heeren- en Dameskleeding.

„UNICUM” heeft een 1e klas Coupeur voor het vermaken van slecht passende Kleeding.

„UNICUM” zorgt voor een vlugge, accurate bediening.

Eenig adres:

Fluweelen Burgwal 8. - Telef. 4947.

— RINCK —

Groote voorraad

Taschjes, Portemonnaies, Portefeuilles

enz. enz.

Alle LEDERWAREN en ETUIWERK, alles wordt bij mij vervaardigd, alsook gerepareerd.

Fabrie Magazijn MOLENSTRAAT 54 b. d. Prinsstraat.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Uit Djokjokarta schreef men aan de **Pemberita Betawi**, dat van het verslag over het eerste daar gehouden **Javanencongres**, opgesteld in het **ngoko** (zoogenaamd laag-javaansch) tweeduizend exemplaren over geheel Java verspreid zouden worden, om voor den Javanenbond **Boedi Oetomo** propaganda te maken. De redactie vindt dit aantal veel te klein voor het doel.

Als een bewijs, dat het der Regeering van Nederlandsch-Indië ernst is de ontwikkeling van den inboorling te willen bevorderen, deelt hetzelve blad mede, dat zij onder voorzitterschap van Dr. G. A. J. Hazen, Adviseur voor inlandsche zaken, met den heer D. van Hinloopen Labberton, Leraar in de javaansche taal aan de Indische Instelling te Batavia, als Secretaris, een commissie heeft benoemd, die belast is om alle werken, welke ten behoeve van den inboorling geschreven en aan de Regeering aangeboden zullen worden, te onderzoeken. Luidt naar rapport gunstig, dan koopt het Gouvernement het manuscript en wordt het van Landswege uitgegeven. Wij vermelden hier dit feit betreffende hetzelve bericht, dat in ons vorig nummer onder de O.-I. mailberichten reeds werd opgenomen, ten bewijze, dat de inboorling de goede beoeleningen van het Europeesch bestuur weet te waardeeren.

De **Pemberita Betawi** publiceert ook een circulaire, verspreid door de te Batavia opgerichte vereeniging **Maridhi Oetomo**, welke zich ten doel stelt personen, die in moeilijkheden verkeerden, op welke wijze ook, mits niet door eigen schuld, te steunen en hen aan de noodige huishoudelijke artikelen te helpen. Voorloopig zal zij zich bepalen tot het verstrekken van rijst, petroleum en brandhout. Ook zal er een coöperatieve winkel (waroeng) nering worden opgericht met tweeduizend aandelen, elk van f 1, welke alléén door inboorlingen genomen mogen worden, terwijl dezelfde persoon niet meer dan 75 aandelen mag hebben. Overdracht van aandelen mag slechts geschieden met medeweten van het bestuur.

Onder den titel: „Perkata'an keras" (een hartig woord) neemt de **Perniagaan** een vertaling op van het antwoord der Indo-Europeanen aan de groep Ned.-Indië van het Algemeen Nederlandsch Verbond, naar aanleiding van haar oproep aan de inwoners van onze indische bezittingen, om den Prins der Nederlanden uit te noodigen Indië te bezoeken, dat ook in ons nummer van 4 Maart j.l. onder de O.-I. mailberichten werd aangehaald.

Dit blad geeft zijne verwondering er over te kennen, dat de commissie voor de inzameling van geldelijke bijdragen voor een huldeblijk aan H. M. de Koningin bij gelegenheid van de aanstaande gewichtige gebeurtenis slechts een circulaire in de Nederlandsche taal onder de europeesche ingezetenen van Ned.-Indië heeft verspreid. Weet de commissie dan niet, vraagt het, dat het grootste gedeelte der ingezetenen van Ned.-Indië geen nederlandsch verstaat? Of worden met de uitdrukking: „ingezetenen van Ned.-Indië" uitsluitend de nederlanders en daarmee gelijkgestelden verstaan?

Zou het mogelijk zijn, dat de commissie niets om de anderen geeft, en dat het haar onverschillig is, of de andere ingezetenen al dan niet tot het huldeblijk bijdragen?

Wij hopen, eindigt het, dat de commissie aan het bovenstaande hare aandacht zal willen schenken, en dat andere commissiën in den vervolge ook de inboorlingen, chineezers enz. onder de „ingezetenen" van Ned.-Indië zullen rekenen.

In de benoeming van den Regent van Brebes ziet de **Perniagaan** een rechtvaardigde daad van de Ned.-Indische Regeering. De vorige titularis liet bij zijn dood geen zoon na, die hem in zijne betrekking zou kunnen opvolgen.

Overeenkomstig het bepaalde in het Regeerings-Reglement koos de Regeering als opvolger den oudsten halfbroeder, die de betrekking van onderdistrictshoofd te Buitenzorg bekleedde. Het blad verheugt zich zeer over deze keuze, in de eerste plaats, omdat ze een rechtvaardige is, en in de tweede plaats, omdat de nieuw benoemde, een betrekkelijk jonge man van 35 jaren, zich heeft doen kennen als een kundig ambtenaar, bescheiden en welopgevoed en van goede vormen, wars van alle hormatsbewijzen, bemind door zijne superieuren en gezien bij zijne ondergeschikten. Hij behoort tot de **Ka o e m m o e d a** (Jong javaansche partij) zonder daarom de **Ka o e m k o e n o** (Conservatieve partij) vijandig gezind te zijn. Hij is lid van **Boedi Oetomo** en zal zeker niet nalaten, in zijn regentschap een afdeling van die vereeniging op te richten.

Als tegenstelling, zij hier vermeld, dat in de

Pantjaran Warta uit de **Taman Sari** overgenomen wordt een gefingeerde brief van den Patin van **Simo ketaton** (gewonde tijger) aan zijn neef (oomzegger) assistent-wedono van **Soegih kerso**, (rijk aan wenschen), waarin de schrijver zijn misnoegen uit over het feit, dat jongelieden, die nog naar **dringo** en **banglé** (twee medicinale kruiden, waarmee de doekoens de kruin van pas geboren kinderen inwrijven) ruiken, (ons: die nog nat achter de ooren zijn) tot de hoogte waardigheid van regent zijn benoemd, alléén omdat zij verwant of aanverwant zijn aan den overleden titularis.

Ik ben in den dienst vergrijsd, ik ben begonnen als **magang** (volontair) en heb gaandeweg alle rangen doorloopen, heb méér dienstdiensten dan noodig om mijn pensioen te krijgen (minstens dertig jaren; de jaren van het magangschap tellen echter niet mede). Maar omdat ik slechts den adellijken titel van **Mas voer**, niet geparenteerd ben aan de hoven van **Solo** en **Djokja** of zelfs maar aan een regent, zal ik in den rang van patih sterven. Door hoeveel assistent-wedono's ben ik niet voor het ambt van regent gepasseerd! zoo gaat schrijver op bitteren toon voort.

De regeling, dat de betrekking van regent in de familie blijft, verbittert oude, verdienstelijke ambtenaren; want deze zijn huiverig om hunne bezwaren voor te brengen. Welke javaan durft openhartig met een europeaan spreken? Zooals het nu is, verliest menig inlandsch ambtenaar, die het tot wedono gebracht heeft en daarmee zijn baton de **ma réchal** bereikte, zijn werklust, zijn ijver, zijne gaestkracht, en wacht hij kalm zijne pensionneering af.

De **Pantjaran Warta**, welke te Buitenzorg in „**Bogoriaan**" een welingelichten correspondent heet, die blijkbaar zijne officiële berichten aan de Algemeene Secretarie ontleent, weet te vertellen, dat bij de geboorte van een prins of prinses van het huis **Oranje-Nassau-Mecklenburg** binnenkort, de Regenten van **Tjandjoer Kangdjeng Raden Adipati Aria Prawiradiredja** en van **Soemedang, Raden Adipati Soeria Atmadja** den **Pangerans**-titel zullen krijgen. Beiden zijn officier van de **Oranje-Nassau-orde** en hebben het recht tot het voeren van het onderscheidingsteken, den **gelen songsong** (zonnescerm). Terstgenoemde bezit bovendien het ridderkruis van den Nederlandschen Leeuw. Als dit bericht juist is, dan zal het menigeen, die in Midden-Java is of geweest is, zeker leed doen, dat niet ook aan den hoogbejaarden Regent van **Banjoemas, Raden Adipati Ario Mertodiredjo**, den Nestor der **Boepatis**, die alle mogelijke belooningen heeft gekregen, (uitgezonderd den **Pangeranstitel**, waarvoor hij vroeger reeds is voorgedragen) de titel van **Ario**, de groote gouden ster voor burgerlijke verdiensten, de gele **songsong**, het officierskruis van de **Oranje Nassau**, het ridderkruis van den Nederlandschen Leeuw, die onderscheiding zal ten deel vallen.

WAT DE CHINEES VERTELT.

In de **Ho Po** wijst **Lim Beng Soen** er op, dat er nog bijgeloovige chineezers genoeg zijn, die, hoewel zij zich als slimmer en knapper dan de inboorlingen beschouwen, hunne gewoonten, welke met het bijgeloof in verband staan, blijven volgen, zooals bijv. het geven van offerreusten bij huwelijken, het offeren bij graven, wat hoegenaamd geen zin heeft. Men vijt de tanden van de meisjes, die in het huwelijk treden, evenals bij de inlandsche bruiden, iets wat volstrekt geen chineesch gebruik is.

Schrijver vertelt van een chinees, die zijne rasgenooten leert om een bad te nemen in een rivier den avond voor **Vrijdag-kliwon**, als hij of zij gaarne trouwen wil, van een, die den raad geeft om zich tot een inlandschen doekoer te wenden, wanneer zij gelukkig willen worden of een lang leven begeeren, om den nacht door te brengen op graven en plaatsen, welke als heilig bekend staan, indien zij verlangen, dat het hun voorspoedig zal gaan, en, vooral in het belang van hun zieleheil, om geen varkensvleesch te eten of arak te drinken.

Haalt deze persoon zijne landgenooten niet over om, even bijgeloovig als de inboorlingen des lands, te doen? vraagt hij, en is van oordeel, dat dergelijke handelingen het chineesche volk verlagen, al zijn de personen, die naar den bijgeloovige luisteren, ook niet talrijk. Het bijgeloof houdt onzen vooruitgang tegen, vermaant hij. De leer van den verheven wijsgeer **Khoeng Hoe Tjoe** is zuiver en rein en vrij van alles, wat naar bijgeloof zweemt.

De redactie van de **Poetri Hindia** geeft de beschrijving van een gesticht, opgericht in 1850 door een Duitschen zendeling, **Gutzlaff** genaamd, op een heu-

vel bij de stad **Hongkong** en bestemd om pas geboren meisjes, die te vondeling worden gelegd, op te nemen.

In het Hemelsche rijk bestaat namelijk de wreede gewoonte om, wanneer een mingevoed echtpaar voor de derde maal een dochter krijgt, dit kind te dooden of te vondeling te leggen, niettegenstaande zware straffen tegen een dergelijke handeling zijn uitgevaardigd. Men verkeert in de meening, dat de dochter, van wie men zich op deze wijze ontdoet, dan door een zoon vervangen zal worden.

De Duitsche zendelingen zijn op de gedachte gekomen een stichting in het leven te roepen, om deze vondelingetjes op te nemen; zij wordt grootendeels in stand gehouden door liefdegaven van edelendkende chineezers, die met deze arme wezentjes medelijden hebben.

Zoodra de kinderen tot voldoende ontwikkeling zijn gekomen, ontvangen zij van vrouwelijke zendelingen een europeesche opvoeding en blijven in het gesticht, totdat zij in het huwelijk treden. Zij behouden echter hare chineesche zeden en gewoonten.

Van Vreemde Koloniën.

Smokkelhandel in wapens.

Wij deelden in ons vorig nummer mede, dat in de fransche kolonie **Djiboeti** verzet is aangeteekend tegen het verbod, dat voor de haven **Djiboeti** ingevolge de bepalingen der internationale overeenkomst betreffende den invoer van wapenen in **Afrika, Arabië** enz. op dien invoer zal worden uitgevaardigd.

Men beweert te **Djiboeti**, dat er heelemaal geen sprake van is, dat de daar ingevoerde wapens dienen om elders te worden binnengesmokkeld, en doet het voorkomen, alsof al die wapens en krijgsvoorraden hun weg vinden naar **Abessynië**.

Tusschen treffen we in een schrijven uit **Aden** aan de **Times of India** de volgende mededeeling aan:

De Turksche regeering zag zich genoodzaakt om twee kanonneerbooten aan te wijzen om den smokkelhandel in wapens op de Arabische kust tegen te gaan. Deze kanonneerbooten kwamen nu omangs te **Hodeida** aan en brachten daar het bericht, dat zij drie sumboeks, te **Djiboeti** met contrabande geladen, in de nabijheid van de Turksche haven **Miedi** hadden waargenomen. Men gaf het teeken aan die vaartuigen om te stoppen, waarop een weigering volgde en de bemanning dier vaartuigen een dreigende houding aannam. Twee der vaartuigen werden toen in den grond gevoerd en het derde met de omstreeks 2000 geweren en 250 kisten munitie aan boord, die men te **Meedi** had gedacht aan land te brengen, genomen en opgebracht.

Studenten in Engelsch-Indië.

Den 13en Februari j.l. had te **Poona** een vergadering plaats, die belegd was met het doel om der **Sabha van Dekkan** nieuw leven in te blazen. De **Sabha van Dekkan** is eene in 1896 in het leven geroepen instelling, welke beoogde om langs den weg van vrijzinnigheid en gematigdheid mede te werken tot de opheffing van Indië, welk doel zij wilde nastreven door een bemiddelend optreden tusschen het bestuur en het volk. Na 1897, een jaar van onrust, dat aan de meeste politieke instellingen te **Poona** afbreuk deed, werd weinig meer van de **Sabha** gehoord.

Nu wil men weer aan den arbeid gaan onder de auspiciën der gematigde partij in Engelsch-Indië en een der leiders dier partij, de heer **Gokhale**, opende de vergadering, welke daartoe was belegd, met eene rede, waarin hij een ernstig woordje sprak over het aandeel der studeerende jongelingschap in de politiek in Engelsch-Indië.

De heer **Gokhale** zeide, dat allen wel zouden weten, dat een groot percentage van hen, die zoogenaamde openbare bijeenkomsten in Indië bijwoonden, uit studenten bestond. Nu behoorde hij zelf geenszins tot hen, die studenten zouden willen uitsluiten van goed geleide bijeenkomsten, mits zij zich geen rechten aanmatigden, welke hun niet toekwamen, en zich behoorlijk wisten te gedragen. Tot voor korten tijd werd aan deze voorwaarde vrijwel voldaan, en het kwam, ten minste niet op zorgbarende wijze, als in de laatste vier of vijf jaren voor, dat studenten hunne bevoegdheden overschreden, ten nadeele van de beste belangen van het land. Spreker wilde dus wel de studenten zien toegelaten op openbare bijeenkomsten, zonder dat zulks hun evenwel het recht zou geven om aan de beraadslagingen deel te nemen. Onder openbare bijeenkomsten verstond spreker samenkomsten van personen, bevoegd om te oordeelen over het onderwerp waarvoor de vergadering werd bijengeroepen, en om in volkomen onafhankelijken zin hun stem uit

te brengen voor de eventuele beslissing. Sprekerkende aan studenten die bevoegdheid niet toe. Hun oordeel was nog onrijp en het was oneerlijk tegenover henzelf en tegenover het geheele land, ja het was bepaald gevaarlijk, dat men op hun goedgeloofigheid, hun onvervalscht gemoed, de zuiverheid en den gloed hunner vaderlandslievende gevoelens speculeerde om hen op te zweepen tot een ongezone opwinning, voordat hunne opvoeding was voltooid en zij in staat zouden zijn voor zich zelve te denken. Het kon niet anders dan rampzalig voor een land zijn, indien het openbare leven daar grootendeels door onrijpe geesten werd beheerscht. Het moest noodzakelijk rampspoedig voor Indië blijken, waar de behandeling van openbare aangelegenheden reeds op zoo buitengewone moeilijkheden stuitte, uithoofde van de groote verscheidenheid en de tegenstrijdigheid van belangen.

De heer Goknale achtte het den plicht van ouders en voogden om hun uiterste best te doen, om het openbare leven van die overheersching te bevrijden en er aldus toe bij te dragen, dat de beraadslaging over zaken het openbaar belang betreffende bleef beperkt tot lieden, die door ouderdom, opvoeding of maatschappelijke positie de noodige bevoegdheid bezaten. De ouders en voogden waren zulks aan de toekomst van hun land en van de jongelieden zelve verplicht. Het was hoog tijd, dat zij tot dit inzicht zouden komen, maar het was ook hoog tijd voor de mannen, die zich in het openbare leven bewogen, om de openbare meening in hun land krachtig te bewerken tegen de deelneming van studenten, die daarvoor hunne studiën in den steek moeten laten, aan openbare bijeenkomsten en betoogingen en andere uitingen van het openbare leven. Afgescheiden van de gevaren, waaraan zij door zulke deelneming waren blootgesteld, gaf deze hun een overdreven gevoel van eigen belangrijkheid, dat op zichzelf reeds geen onbeduidend kwaad was, daar het den geest van nederigheid moest vernietigen, zonder welken geen grootheid onder eenig volk denkbaar was.

Onrust in Tongkin.

Ruim elf jaar geleden, in September 1897, bood het rebellen-opperhoofd Dé Tham aan den toenmaligen resident van Tongkin, Morel, als vertegenwoordiger van den gouverneur-generaal van Indo-China, zijne onderwerping aan. En wel toevallig moet thans, nu de heer Morel weer als resident van Tongkin fungeert, tegen dienzelfden Dé Tham eene expeditie worden uitgezonden.

Die geschiedenis van Dé Tham is, gelooven wij, uit koloniaal oogpunt wel leerrijk en vertoont eenige overeenkomst met onze ondervinding, in Atjeh opgedaan met Toekoe Djohan alias Oemar.

Dé Tham had al geruimen tijd tegen de Fransche troepen in het veld gestaan, en alle pogingen om hem te vatten bleken nutteloos. Uitmakend ingelicht, omringd van partijgangers, wier trouw boven alle verdenking stond, had hij steeds een uitweg weten te vinden. Toen hij het een oogenblik al te benauwd kreeg, vond hij in zijne bergen en de bosschen van Yen-Thé een ontoegankelijke wijkplaats. Daar hield hij zich een wijle stil, om dan plotseling, wanneer men er in het minst niet op verdacht was en reeds op het punt was te vergeten, dat hij bestond, weer uit te breken en in de omringende streek een slag te slaan, die meestentijds met goeden uitslag werd bekroond.

Die toestand moest den heer Doumer wel hinderen, die toen juist op het punt stond om als gouverneur-generaal van Indo-China met verlof naar Frankrijk te vertrekken, teneinde daar de toestemming van het parlement te erlangen voor eene leening van 200 miljoen francs, welke noodig was voor de uitvoering van zijn programma van groote openbare werken. Teneinde die toestemming te erlangen was het wel zoo goed om aan de Kamers en de openbare meening in het moederland het schouwspel te kunnen bieden van een geheel bevredigd en volkomen van roovers gezuiverd Tongkin. Dé Tham stond de verwezenlijking van dit tooneel in den weg en zou aan het aarzelend parlement een voorwendsel kunnen bieden, om de leening niet toe te staan. Die hindernis moest dus uit den weg worden geruimd, en daar het geweld niet bij machte was gebleken dit tot stand te brengen, werd die der onderhandelingen betreden.

Men ging dus met Dé Tham onderhandelen. Deze, het zwerfend leven moede, dat hij in den laatsten tijd als 'n soort opgejaagd wild had moeten leiden, haakte naar rust. Zonder groote moeite bracht men er hem dus toe om het oor te leenen aan de gedane voorstellen. Hij haastte zich te meer om toe te bijten, daar men in de haast om een einde aan zijn optreden te maken al zijne eischen bewilligde. Daarentegen vorderde men van hem in werkelijkheid slechts, dat hij de wapens zou neer-

leggen en zou verklaren zich te onderwerpen, terwijl hij in ruil daarvoor heer en meester zou blijven in de streek, waar hij zijn hoofdkwartier had opgeslagen. In het kort kwam het hierop neer, dat de zaak eigenlijk zoo stond, dat her fransch bestuur zich aan Dé Tham had onderworpen en aan dezen zijn soevereine rechten afstond over de betrokken streek, opdat hij zich maar kalm zou houden.

De gevolgen bleven niet uit en het bleek spoedig, dat Dé Tham vast besloten was om gebruik te maken van zijne bevoorrechte positie, zonder zich te bekommeren om de plichten, die hij daarmee op zich had genomen. Terwijl van de zijde van het fransch bestuur niets werd gedaan of alles werd nagelaten, wat inbreuk zou kunnen maken op de hem toegekende voorrechten, maakte Dé Tham gebruik van zijne positie om langzamerhand weer een macht om zich heen te verzamelen, wat hem des te gemakkelijker viel, daar hij bij zijne zoogenaamde onderwerping slechts eenige oude geweren had ingeleverd en zijn oude getrouwen bij zich gehouden had.

Eindelijk, toen het hem voorkwam, dat hij zich nu al lang genoeg had stil gehouden, namen de rooverijen in de streken om Yen-Thé gelegen weder een aanvang. De kolonisten, die zijn spel hadden voorzien, lieten niet na er op te wijzen, dat dit weer een herhaling was van het oude leventje in een nieuw vorm.

Maar hij zorgde er wel voor buiten schot te blijven, zoodat het bestuur geen vat op hem kon krijgen, terwijl dit ook eenigszins huiverig was om tot een optreden tegen Dé Tham te besluiten, naar aanleiding van de geruchten die er liepen over de maatregelen, die deze zou hebben getroffen om het hem toegewezen gebied in staat van verdediging te stellen.

De gebeurtenissen van den laatsten tijd, het optreden der hervormers in Annam en de voorvallen op fransch grondgebied van benden opstandelingen uit de Chineesche provincie Yoenan, gaven Dé Tham evenwel aanleiding om zoo zoetjes aan uit z'n hoekje te voorschijn te komen, in het idee, dat hij de aangewezen man zoude zijn om de rol van bevrijder van Tongkin te spelen. Correspondentiën, waaruit zijne schuld bleek, vielen in handen van het bestuur, dat zich ook de ooggenoopend zag door getuigenissen, welke het bewijs leverden voor het aandeel van Dé Tham in de rooverijen der laatste jaren en voor de betrekkingen, die hij met de lieden had aangeknoopt, die onrust in Tongkin trachten te verwekken. Men verkreeg daarmee tevens het bewijs van het feit, dat Dé Tham eigenlijk de ziel was eener revolutionnaire organisatie, en daarbij over de noodige macht beschikte, om op het meest geschikte oogenblik tot handelen over te gaan.

De nieuwe gouverneur-generaal, Klobukowsky, overzag weldra den toestand en besloot onmiddellijk tot handelen over te gaan. Terwijl de meest stipte geheimhouding werd betracht, werd een expeditie op touw gezet en in den nacht van 28 op 29 Januari ll., onmiddellijk na het Nieuwjaarsteest, op een oogenblik dus, dat de Annamitische bevolking, nog onder den indruk van een lange rij van feestelijkheden, aan geen mogelijkheid van vechten dacht, rukte een colonne uit naar Yen-Thé, en was deze streek binnen enkele uren omsingeld door eene macht van 2000 man.

In eenige ontmoetingen waren de versterkingen, door Dé Tham aangelegd, genomen en zijne benden in verschillende richtingen uiteengeslagen, evenwel niet zonder een groot aantal dooden en gewonden op het gevechtsterrein achter te laten.

Dé Tham zelf wist zich verder uit de voeten te maken, doch men hoopt nu dat aan zijn prestige zulk een gevoelige knak zal zijn toegebracht, dat zijn invloed niet meer te duchten zal zijn.

Dit zal echter misschien nog te bezien staan.

Spoorwegaanleg op Madagaskar.

Wij hebben het in deze rubriek reeds sedert geruimen tijd niet meer gehad over den spoorweg op Madagaskar.

Zooals onze lezers echter wel zullen weten, is eindelijk na een lange lijdensgeschiedenis, om zoo te zeggen, de door gouverneur-generaal Gallieni indertijd voorgestelde spoorwegverbinding tusschen Brickaville, op eenigen afstand van de kust, en de hoofdstad Tananarive, eindelijk tot stand gekomen, voor heel wat meer geld, dan oorspronkelijk was beraamd.

Brickaville is evenwel geen zeehaven en de meest nabijgelegen zeehaven aan de Oostkust van Madagaskar, die voor eene verbinding met Tananarive in aanmerking komt, is Tamatave.

Van Brickaville gaat het verkeer nu langs het

zoogenaamde kanaal der Pangalanen, eene rij van lagunes, naar Ivondro, vanwaar een 14 kilometer lang lijntje naar de haven Tamatave voert.

Zulk een verkeer is met de daarbij noodige overladingen uiteraard slechts gebrekkig te noemen en geruimen tijd is men reeds doende geweest, om uit te zien naar eene rechtstreeksche verbinding van Tamatave met de lijn Brickaville—Tananarive.

Twee tracé's komen in de kolonie daarvoor in aanmerking, het eene, waarbij een spoorlijn van Aniverano, op 16 mijlen afstands van Brickaville, door een nieuw te ontsluiten streek rechtstreeks naar Tamatave zou worden aangelegd, het andere, waarbij de nieuw aan te leggen lijn van Brickaville langs het kanaal der Pangalanen in aansluiting met het lijntje Ivondro—Tamatave zou worden aangelegd.

De gouverneur-generaal van Madagaskar, Augagneur, heeft zich voor laatstgenoemd tracé verklaard, dat ook veel minder kostbaar is dan het eerste en waarvoor de fondsen zouden kunnen worden gevonden uit de reserve-kas der kolonie.

Aan het Fransche parlement is nu voorgesteld, om zijne goedkeuring te verlenen aan de bestemming dier fondsen voor het beoogde doel.

INGEZONDEN.

Pangoengsen, Kolonie voor noodlijdende Inlanders.

	Saldo 30 Nov. '08	f 495.05
Giften: Uit het armenbusje		
van wed. J.	f	2.—
„ Van Loge Humanitas te T.	„	25.—
„ N. N. te Koedoes	„	25.—
„ Res. S. te W.	„	5.—
„ G. v. W. te W.	„	4.—
„ T. te M. A.	„	2.50
„ C. A. J. te T. (Kerstgift)	„	5.—
„ N. N.	„	5.—
	Totaal	f 568.55

Uitgaven voor het onderhoud van 46 personen plus f 25 extra uitgave voor kerstfeestviering „ 83.72

Saldo 31 Dec. '08 f 434.83

Op verlangen van de vriendelijke geestes hebben we f 25 extra voor 't kerstfeest uitgegeven. Niet dat we zoo veel hebben gebruikt voor de gemarthee en de koekjes, waaraan allen (ruim 200 personen) zich te goed hebben gedaan; maar 't gaf ons ook een gelukkig, feestelijk gevoel, dat we met een gedeelte van 't geld een doodarm gezin in eene andere dessa aan een nieuw huisje en wat eten hadden kunnen helpen. De arme stumperdjes zaten in regen en wind in een ellendig krotje, dat al heel weinig beschutting bood en door ziekte van het hoofd des gezins waren ze zoo achteruit geraakt, dat ze haast niets te eten hadden. We hebben verder een vroolijk feest gevierd door allen wat van 't onze te offeren voor armen en ongelukkigen in andere dessa's. De luitjes waren werkelijk blij, dat ze een gelegenheid hadden om te geven. Zelfs kleine kinderen kwamen met een paar bossen djagoeng of met eenige opgespaarde centen of met een kuitje. De bijeenkomstzaal was rondom heen geheel behangen met djagoeng, en in 't midden prijkte een bergje padi. Van onder het aidak buiten kwam geitengeblaas en hanengekraai zich vermenigen met de vroolijke liederen, die in de zaal werden aangeheven. Al de giften der opgezetenen beltepen eene waarde van f 33.67. Nu zijn we bezig om dat geld op de beste wijze te besteden voor behoeligen daarbuiten.

Eene kostelijke gift ontvingen we in eene bezending gedragen kleeren, waarvan vele nog zoo goed als nieuw. Die iets konden missen, lieten we er voor betalen om voor 't ontvangen geld kains en saroengs voor de armen hier te kunnen kopen. En nu kan men de heertjes hier deftig zien rondloopen in witte jas en pantalon, sommige nog met een chique vest liefst over de jas heen; andren met een lang overhemd over hun saroeng.

Ondergeteekende bevindt zich op heden nog op deze armenkolonie; maar de nieuwe beheerder, mej. P. Tunheim, is reeds in functie. Mag ik al onzen begunstigers nog eens beleefd er aan herinneren om hunne eventuele giften te adresseeren aan:

De beheerder van de kolonie Pangoengsen (bij Tajoe) en niet aan mijn adres?

Van harte wensch ik, ook uit naam van de nieuwe beheerder en van onze verpleegden alhier, allen die in dezen arbeid zoo vriendelijk belang stellen, een rijk gezegend nieuwjaar toe, terwijl wij hun allen onzen innigen dank betuigen, alsmede aan de redacties der couranten, die zoo welwillend steeds de verslagen over dit werk opnemen.

M. JANSZ.

Pangoengsen Tajoe, 1—1—'09.

VRAGENBUS.

Naar aanleiding van de door den heer K. H. O. van Benekom gestelde vraag: Is uit het sap der ananas niet, door gisting, een drank te bereiden, welke alle wijnen in de schaduw zou stellen en evenzoo, door distillatie, een gesterijk vocht, overtreffende alle brandwijnen en rhums? werd ons o.m. ook nog het volgende geschreven:

„Op de tentoonstelling van 1889 te Parijs stond in het paviljoen van een der Midde-Amerikaansche Republieken — ik meen Ecuador — een vitrine met mooie flesschen, gevuld met een vloeistof van het fraaiste geel, uit ananas bereid.

De gérant van het paviljoen deelde mij op mijne desbetreffende vraag mede, dat de drank op dezelfde wijze gestookt werd als andere uit vruchtensap bereide alcoholica.

De personen, die van dezen drank proefden, vonden dien overheerlijk. Later heb ik dezen liqueur niet meer teruggezien, ja, er zelfs nooit meer van gehoord.

Misschien is het gebruik daarvan beperkt tot het land, waar hij gestookt wordt, zooals met de ambonsche sagoeweer het geval is. Zeker is hij niet zoo wereldvermaard als de jenever, de nectar (!) voor ons land.

In het nummer van 29 Januari j.l. der *Perniagaan* door wijlen den heer C. A. Kruseman, Hoofdredacteur der *Java-Bode*, het oproerkraaiend dagblad genoemd, hoewel anders de naam — *perniagaan* beteekent handel, — een kalmen, vreedzamen beurstoon doet verwachten, las ik onlangs, dat te Batavia is opgericht een naamlooze vennootschap „Eerste Nederlandsch-Indische Vruchtenwijn Kelderij Bogoriana.”

Voor de hand ligt de veronderstelling, dat deze naamlooze vennootschap hare vruchten hoofdzakelijk uit Buitenzorg — het vruchtenland bij uitnemendheid van West-Java — zal betrekken.

In Buitenzorg groeit de *nanas bogor*, de west-indische soort ananas, de lijnste van alle, in Indië gekweekte variëteiten, ik zou haast zeggen, als onkruid zoo weelderig.

Zou het tot de *pia vota* behooren om eerlang in de „Bor” een glaasje ananasliqueur, bereid op Java, als *apéritif*, in stede van de onschatbare „*paif*” of „*kolof*” te drinken?”

Op welke wijze kan een Nederlandsch jongmenschen in Indië een goede positie verkrijgen, vooral ook in den handel, en in nijverheids- en landbouwvakken?

Hoogezand,

P. BOON.

FEUILLETON.

LISPETH.

(Schets uit Eng.-Indië, naar RUDYARD KIPLING).

Zij was de dochter van Sono, een bergbewoner, en van Jadh, diens vrouw. Toen bij hen in eenzelfde jaar de maïsogst mislukte en twee beren in den nacht een inval deden in hun eenig papaver-veld, dat juist over de vallei Sutley in de nabijheid van Kortagh gelegen was, werden zij in het daarop volgende jaar Christenen, en brachten zij hun kind naar de missie om gedoopt te worden. De zendeling van Kortagh noemde de kleine Elisabeth, wat in het bergdialect Lispeth werd.

Later woedde de cholera in deze vallei en werden Sono en Jadh daardoor aangetast en weggerukt. Lispeth was ten deele de dienstbode en ten deele de juffrouw van gezelschap van de vrouw van den zendeling van Kortagh.

Of dit nu door het Christendom Lispeth kwam, dan wel of de goden van haar volk hetzelfde onder alle omstandigheden bewerk zouden hebben, weet ik niet, maar zeker is het, dat Lispeth opgroeide tot een allerliefst meisje! Wanneer een meisje uit deze bergstreek mooi is, dan is het de moeite wel waard vijftig mijlen, langs slechte wegen, af te leggen om haar te zien. Zij had het eigenaardige Indische „type”, een gezicht zooals men meermalen afbeeldt, doch in werkelijkheid zelden ziet. Haar gelaatskleur was bleeker dan ivoor en zij was voor een vrouw van haar ras bijzonder groot. Hare oogen vooral waren wonderschoon. Wanneer men Lispeth overwachten in de bergen ontmoette, had men kunnen denken, dat men Diana, de godin der jacht, voor zich zag, al was het meisje ook gekleed in een dier

Oost- en West-Indisch
litteratuur-overzicht.

Als eerste publicatie der Handelingen van het 10e Congres van het Nederl.-Indisch Landbouw-syndicaat is verschenen eene belangrijke studie van Mr. A. Paets tot Gansoyen over: *De rechtsverhouding tusschen den werkgever en den inlandschen werkman op Java*. Achtereenvolgens gaat de schr. na, hoe deze verhouding vroeger geregeld was, hoe deze thans geregeld is; of deze regeling al dan niet voldoende is, op welke wijze deze verhouding elders bij soortgelijke omstandigheden en toestanden geregeld is, en ten slotte hoe deze verhouding op Java geregeld zoude kunnen worden.

Om een algemeen indruk te geven van het door den schrijver ingenomen standpunt, de wijze waarop hij een en ander wenschte geregeld te zien, ontleenen wij aan zijne, nu juist niet wat men noemt „Mistatulistische” beschouwingen, het navolgende: De inlandsche werkman verkeert sociaal in geheel andere omstandigheden dan zijn Europeesche collega; zijn geaardheid en de toestand van het klimaat zijn van dien aard, dat hij bijna nooit werkelijk gebrek heeft. Zijn huis kost nagenoeg niets, zijn kleederen kosten al zeer weinig, en voor een minimum bedrag komt hij aan den kost; koude kent hij niet; extra-uitgaven in den winter heeft hij niet; hij werkt, wanneer hij daarin lust heeft, en werkt niet, als hij daarin geen lust heeft. Het loon is zoodoende voor hem geen levenskwesatie, en gemis van verdiensten weerhoudt hem niet den werkgever in den steek te laten als hij van het werk genoeg heeft. De ondernemer verkeert dus, wat dit betreft, volstrekt niet in een bevoorrechte positie; hij kan volstrekt niet doen en laten wat hij wil, doch moet wel degelijk, niettegenstaande in Indië geen vakverenigingen bestaan, zijn werklieden ontzien. Een economisch zwakkere is de werkman op Java dus niet.

Deze opmerkingen, zegt schrijver, zijn niet bestemd voor hen, die Java en de bestaande toestanden aldaar kennen, doch wel voor hen, die niet door eigen aanschouwing Java kennen, „en toch door hun werkkring wellicht geroepen zullen worden over te maken verordeningen te oordeelen, of tot de toetstandkoming daarvan mede te werken. Zoo licht zijn zij geneigd het adagium: „bescherming van de economisch zwakkere” over te nemen, en dan, meenende, dat Hollandsche toestanden ook in Indië gelden, dat wat van den Hollandschen werkman kan gezegd worden, op den Indischen koelie toepasselijk is, ook dien koelie te houden voor den zwakke, die beschermd moet worden, en wanneer zij al over te halen zijn een wettelijke regeling van het arbeidscontract in behandeling te nemen, dit dan uitsluitend met het oog hierop te doen.”

afschuwelijk leelijke katoentjes, die tegelijk met de missie ingevoerd zijn.

Lispeth gevoelde zich aangetrokken tot het Christendom en keerde, toen zij ouder werd er zich niet van af zooals zoovele andere meisjes uit de bergen. Lispeth werd door haar eigen volk verafschuwed, omdat zij, zooals het zeide, een „*memsabib*” (bleeke vrouw) was en zich iederen dag wachte. De vrouw van den zendeling wist eigenlijk niet, wat zij met haar moest beginnen. Het is zeer lastig om iemand, die de gestalte heeft eener godin van vijf voet en tien duim te vragen het vaatwerk te wasschen en allerlei vuil werk te doen; daarom deed Lispeth niet veel meer dan met de kinderen spelen en wandelen en al de boeken lezen, die in huis waren. Zij werd, evenals de prinsessen in de sprookjes, met den dag mooier. De vrouw van den zendeling zeide dikwijls, dat het jonge meisje te Sunla een betrekking moest gaan zoeken als kinderjuffrouw, maar Lispeth had daarin geen lust. Zij zeide, dat zij zich volmaakt gelukkig en tevreden gevoelde, zooals zij nu was.

Wanneer er reizigers kwamen, die Sunla aandeden — toentertijd kwam dit nog niet veel voor — sloot Lispeth zich in haar kamertje op, uit vrees, dat men haar anders mee zou voeren, ver weg, naar de een of andere onbekende stad.

Toen Lispeth 17 jaar oud geworden was, ging zij op zekeren dag, zooals trouwens meermalen geschiedde, een lange wandeling maken. Zij legde dan niet, zooals de Engelsche meisjes plegen te doen, twee mijlen te voet af, om dan met een rijtuig den terugweg te gaan.

Als zij een uitstapje maakte, legde zij 20—30 mijlen afstand af, zooals b.v. van Kortagh naar Narkuwda. Van dezen wandeltocht kwam Lispeth eerst bij het vallen van den avond terug, met iets zwaars in den arm. Zij liep met dezen last den

„Tegen dergelijke opvatting kan niet krachtig genoeg geprotesteerd worden. De lang verkondigde meening, dat de slaafsche en gedweeë natuur van den inlander hem een al te gemakkelijk object van misbruiken zou doen zijn, en dat daarom van Staatswege alles gedaan moet worden uitsluitend om de bevolking tegen dergelijke misbruiken te beschermen, behoort, zoo die ooit juist is geweest, lang tot de geschiedenis. De natuur van den inlander is zoo weinig slaafsche, dat hij althans tegenover den Europeeschen wetgever vrijwel onafhankelijk is en zich niet zal laten overhalen tot werk, dat hem niet bevalt, terwijl hij niet zal nalaten zijn werk bij den een zonder meer in den steek te laten, wanneer hij bemerkt bij een ander meer te kunnen verdienen. Dat dus op Java bepalingen in het leven geroepen zouden moeten worden, uitsluitend bestemd om den Indischen koelie te beschermen, wordt dezertijds ontkend.”

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur.

In de Januari-afl. brengt de heer H. E. Steinmetz het in den laatsten tijd zoo vaak besproken onderwerp: Het tekort aan Europeesche ambtenaren, in 't bijzonder Bestuursambtenaren in Ned.-Indië, op nieuw ter sprake. De oorzaak daarvan schijnen in hoofdzaak — zegt de schrijver — de volgende te zijn.

Weerzin tegen dienst in Indië, te wijten aan verschillende maatregelen, waardoor de jaarlijksche kans om als ambtenaar uitgezonden te worden zeer onzeker werd en de geregelde toeloop verloren ging, in verband ook met de siechte financieële vooruitzichten en de verminderde zekerheid op bevordering binnen redelijken tijd bij het eigenlijk binnenlandsch bestuur. Bij dit punt teekent de Redactie o.i. zeer terecht kan, dat een der slechtste maatregelen zeker wel te noemen is „de ontijdige opklimming van de Delftsche inrichting, waarvan men de gebreken had moeten verbeteren.” 't Werkzaam stellen in 't moederland van met verlof aldaar vertoevende ambtenaren, tengevolge waarvan de normale verlofjijd soms aanmerkelijk overschreden wordt.

De plaatsing aan de bestuursacademie of wel de verlenging van verlof teneinde de lessen aan die inrichting te kunnen volgen. Zonder het rit dier instelling te ontkennen of te beweren, dat dit niet opweegt tegen den stilstand in de zoo praktische bestuurservaring, mag men toch konstataren, dat Indië daardoor aanhoudend beroofd blijft van een deel zijner goede werkkrachten, die het zoo broodnodig heeft.

De vrijgevigheid der keuringscommissie te 's-Gravenhage, tengevolge waarvan — volgens vrij vassie geruchten — het zeer gemakkelijk is een of meer verlengingen van verlof te krijgen, ja, zelfs zonder dat de betrokkenen hierop aandringen, verlenging

zeer steilen berg af, die naar Kortagh leidt. De vrouw van den zendeling lag juist even te rusten in haar voorkamer, toen Lispeth, buiten adem, bijna bezwijkend onder haren zwaren last, het vertrek binnentrad. Zij legde haar vrachtje op de sofa neer, zeggende: „Dit is mijn echtgenoot. Ik heb hem op den weg bij Bagi gevonden. Hij is gewond; wij moeten hem verplegen en zoodra hij genezen is zal de zendeling ons trouwen.”

De vrouw van den zendeling slaakte een kreet van verbazing. De gewonde, die door Lispeth op de sofa was neergelegd, vereischte echter onmiddellijke hulp, zoodat zij niets verder kon vragen. Deze, een jonge Engelschman, had een diepen, gapenden wond aan het voorhoofd, blijkbaar veroorzaakt door een spits toeloopend voorwerp. Lispeth zeide, dat zij hem te Kund gevonden had, en hem van daar af hierheen had gedragen. Hij haalde slechts flauwtjes adem en was bewusteloos.

Men legde den gewonde te bed. De zendeling, die wel wat van ziekten en wonden afwist, onderzocht hem en behandelde hem ook verder. Lispeth stond meestal buiten de deur te wachten om dadelijk binnen te treden, wanneer zij van dienst kon zijn. Zij zeide ook tegen den zendeling, dat zij vast besloten was, dezen man te trouwen. Hij en zijn vrouw legden haar echter in stringe bewoordingen uit, hoe weinig gepast hare houding in deze was. Lispeth hoorde hen kalm aan, en herhaalde daarop haar voorname. Nu zij een man gevonden, dien zij aanbad, kon Elisabeth niet begrijpen, waarom zij dit niet openlijk zeggen mocht. Zij liet zich niet uit het huis, noch uit de kamer verdrijven, waarin zij den jongen Engelschman wilde verplegen, totdat hij zoover hersteld zou zijn, dat hij met haar kon trouwen. Dit stond nu eenmaal bij haar vast.

(Wordt vervolgd.)

wordt gegeven — waaraan waarschuwing 't grootste deel der verlofsverdragen, ongeacht 't heerschend tekort, te wijten zijn.

De redacteur van het tijdschrift, de heer Overmijn, schrijft een najaig artikel over: Aanvallen tegen het corps ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur door gewezen en actueel dienende leden ervan, waarbij hij zich noodzakelijk richt tegen de uitnemen van den oud Hoofd-inspecteur van cultures, den heer H. J. W. van L., ter gelegenheid van zijn voordracht over de particuliere suikerindustrie en het standpunt, dat volgens hem sommige ambtenaren ten opzichte dezer industrie innemen; benevens tegen den controleur N., die volgens den heer Overdijk al de ambtenaren, die aan het Welvaartsonderzoek deelnamen, iets geheel anders dan in het Haagje met een toelage aan de Bestuursacademie te studieren! beschuldigt van tot eigen kring ingekorte blikken te hebben.

Overigens bevat deze aflevering: Een bijdrage tot de kennis van Sumatra's Westkust, inzonderheid van de Menangkabausche inzettingen, door W. J. Kroon. — Oproep van het Algemeen Nederlandsch Verbond, groep Nederlandsch-Indië (de bekende uitnodiging aan Prins Hendrik), welke oproep door de redactie „met buitengewoon veel genegenheid" wordt geplaatst. — De regenval op Java. — Opheffing van het peil der inlandische ambtenaren, door v. d. Pauwert. De schrijver van dit laatste artikel beveelt o.m. aan: Aan de hooge inlandische ambtenaren tot en met den rang van assistent-wedono moet het eens om de drie jaar b.v. vergund zijn om een maand verlof te nemen, teneinde een zgn. studiereis te ondernemen. Reiskosten krijgen zij vergoed in den vorm van een reiskonijn naar plaatsen aan spoor of tram gelegen, zooveel mogelijk te hunner keuze. Verblif- en andere kosten worden hen echter niet vergoed. De met verlof gaande ambtenaar neemt op zich om bij terugkeer omtrent hetgeen hij op zijne studiereis gezien heeft, voor zoover betrekking hebbende op zijn werkkring, een kort schriftelijk verslag uit te brengen. Voor de mindere ambtenaren worden, tot hetzelfde doel, studiebeurzen ingesteld. De schrijver verwacht goede resultaten van zijn voorstellen, die niet alleen den in andere ambtenaren, maar ook het Gouvernement ten goede zullen komen.

Teysmannia 1909. Afl. I.

Inhoud: Dr. H. P. Kuijper (met portret), door Prof. Dr. M. Treub. — Nieuwe en minder bekende koffiesoorten (*Coffea humilis*), door Dr. P. J. S. Cramer. — Hetgeen voor een actierische oliëfabrikant van belang is te weten (vervrag), door Dr. A. W. K. de Jong. — Bemesting van kina, door P. van Leersum. — Dryabalanops aromatica en de Baros-kamfer, door Prof. Dr. J. M. Janse. — De handel in sisalhennepe, door E. de Kruijff. — Bemesting van sawahs, door C. J. van Lookeren Campagne. — Fraaie boom n. V. Ficus Benjamina L., Waringin (met plaat), door H. J. Wigman. — Korte berichten uit 's Lands Pantentuit: Het zuiveren en balen van katoen in t algemeen en van Palembang-katoen in 't bijzonder, door W. M. Gutteling.

Jaaroverzichten van den handel in koloniale producten 1908, Amsterdam, J. H. de Bussy 1909. (Bijvoegsel van „De Indische Mercur", d.d. 16 Maart 1909). Een voor allen, die belangstellen in, of geïnteresseerd zijn bij de talrijke Indische culturs en andere voortbrengselen van den bodem een hoogst belangrijke publicatie. Men vindt er in uitvoerige statistische en andere gegevens over het afgeloopen jaar wat betreft Suiker, Koffie, Thee, Tabak, Indiëgo, Drogerijen, Bindrotting, Copra, Caoutchouc, Rijst, Maïs, Specerijen, Kina, Cacao, Katoen, KAPOK, Tin, Arak en Rum, Pétroleum enz.

Ten slotte laten wij volgen den inhoud van enkele periodieken en afzonderlijk verschenen geschriften, voor zoover deze op de Indië betrekking hebben.

De Indische Mercur.

Demonstratie-velden (Verslag Departement van Landbouw 1907), door Dr. K. W. van Gorkom. — Een en ander over mahoniehout. — De toekomst van de caoutchouc-cultuur in Ned.-Indië, door Dr. A. H. Berkhout. — Suikerindustrie op Java. — Het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten op Java. — Hevea Guyanensis. — Koffiestatistiek voor West- en Midden-Java. — Over het coffeïnegehalte van eenige op Java gekweekte koffiesoorten. — Bericht omtrent de Gouvernements kina-onderneming over het 4e kwartaal 1908. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, enz.

Weekblad voor Indië. 5e jaarg. No. 40. Indische zaken, door M. van Geuns. — A. J.

N. van Hoorn, afgetreden administrateur der Suikerfabriek „Olean", (met portret), door R. B. — Generaal-majoor W. G. A. C. Christian (met portret). — Reisbrieven (met foto's). — Een huishoudelijke encyclopaedie voor Indië (Ons huis in Indië, door Mevr. Catenius), door Creusesol (met portret).

Dagh-Register gehouden in 't Casteel te Batavia vant passerende daer ter plaetse als over geheel Nederlands India. Anno 1679. Uitgegeven door het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, met medewerking van de Ned.-Indische Regering en onder toezicht van Dr. F. de Haan, Batavia-'s Hage 1909.

Aardrijkskundige schets van het eiland **Rotti**, ressorteerende onder de residentie Timor en Onderh. met vermelding tevens van het wetenswaardige onder het Europeesch bestuur aldaar, tijdens de Oost-Indische Compagnie door Opperhoofden, Commissarissen, Opperkoopmans en Koopmans, enz., door H. D. Wiggers. Semarang—Cheribon, 1908.

Post- en telegraafgids voor Nederlandsch-Indië, (Staatsblad 1896 no. 110). Dertiende jaargang 1909. **Jaarboek van de Koninklijke Marine 1907—1908.** Uitgegeven door de zorg van het Departement van Marine, 's-Gravenhage, 1909. (Bl. 298 en volgende bevatten mededeelingen omtrent de verrichtingen der zeemacht in West-Indië, bl. 308 e. v. in Oost-Indië).

Nederlandsch-Indisch Landbouw-Syndicaat. Verslag over het jaar 1908. Malang, 1909.

L'évolution de la politique hollandaise aux Indes-Orientales, par E. Moresco. In „Bulletin de Colonisation comparée" van Februari 1909.

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur nam.

- De Javabode t/m 17 Febr. 1909.
- Het Bat. Nieuwsblad idem.
- Het Nieuws v/d Dag v. Ned.-Indië idem.
- De Sumatrapost idem.
- Het Soer. Handelsblad t/m 16 Febr. '09.
- De Javasche Courant No. 13, 16 Febr. '09.
- Indische Mercur No. 11.
- Jaaroverzicht v/d handel in Koloniale Producten 1908.
- Handelsberichten v/h Min. v. Landbouw No. 14.
- Ned.-Ind. Effectenblad No. 6.
- Archief v/d Java Suikerindustrie. No. 2. 1 Febr. '09.
- Bijblad tot idem Nos. 5 en 6.
- De Indische Gids-afl. Maart.
- Weekblad van Indië Nos. 41 t/m 43.
- De Stem van Indië No. 6.
- Cultura, Maart-aflevering.
- La Quinzaine Coloniale Nos. 4 en 5.
- Exportblad Nos. 761 en 762.
- Sumatrablad t/m 12 Febr. '09.
- De Padanger Nos. 5 en 6.
- Nieuwe Surinaamsche Courant t/m 11 Febr. '09.
- Suriname Kol. Nieuws- en Advertentieblad t/m 19 Febr. '09.
- Deli Courant t/m 13 Febr. '09.

Naamlijst van nieuw toegetreden Leden.

W. Mensink	Apeldoorn	Contr. f 1.50
D. Mertens	"	" 1.50
L. E. C. G. Feltkamp	Bloemendaal	" 1.50
W. G. Moggensorm	"	" 2.50
E. G. A. Taenzer, Oud hoofd eener School	N. I. Breda	" 1.50
Baron G. W. W. C. van Høevell 'sGravenhage	Oud Gouv. van Celebes en onderhoorigheden	" 1.50
W. R. Buys	's-Gravenhage	" 2.—
Jonkh. W. H. W. de Kock	"	" 1.50
G. A. Vosmer	"	" 2.50
Mevr. L. H. newinkel Kamperdijk	"	" 1.50
L. Knappert, Ass. Res.	"	" 1.50
O. A. Seepers, Oud gez. Pakketvaart	"	" 1.50
J. J. Fraser	"	" 1.50
Mej. M. van Assen	"	" 1.50
O. L. Helfrich, Resident	"	" 5.—
Mr. J. W. Barkey	"	" 5.—
E. Eschauzier	"	" 5.—
L. C. Krak gep. Kapt. O. I. Leger	"	" 1.50
H. Th. Wijnhoff	"	" 1.50
M. C. Roos van Raadshoven	"	" 2.50
Dr. A. J. Helfrich	"	" 1.50
A. J. Kerbert, Houtvester m. v.	"	" 2.50
J. H. H. Douwes, gep. Kapt. O. I. Leger	"	" 2.50
A. P. Timmers, Kol. Mariniers	"	" 1.50
P. H. J. van der Meulen	"	" 1.50
Bekker, Kapt. Inf. O. I. Leger	"	" 1.50
C. A. E. van Leeuwen, B. O. W. N. Indië	"	" 2.50
R. K. A. Bertsch, Cand. Ind. Ambt.	"	" 1.50
Mej. Elise M. Rogge	Haarlem	" 2.50
Mr. J. C. Carpentier Alting, Hoogleraar Leiden	"	" 1.50

M. W. G. van der Veur, Jur. Cand.	"	" 1.50
Raden Mas Soemitro, Stud.	"	" 1.50
J. A. F. Kok, Jur. Cand.	"	" 2.50
J. J. Ph. Koppenol Jur. Cand.	"	" 1.50
H. W. Borel, Off. v. gez. 2de kl. O. I. L.	"	" 2.50
Dr. O. de Vries	"	" 1.50
A. A. Lacomblé, fabrikant	"	" 1.50
A. Voogd, Stud.	"	" 1.50
Ch. H. van Ophuysen, Hoogleraar	"	" 1.50
G. J. C. J. Schaepman, Amb. v. d. Gasfabriek	Rotterdam	" 1.50

H. A. van Dam	"	" 1.50
O. S. Knottnerus	"	" 1.50
Mevr. E. A. Lamberts geb. Holle	Olst	" 2.50
A. Holle	"	" 2.50
Mevr. S. Theunissen geb. Scheuer, Utrecht	"	" 1.50
J. A. van der Breggen, gep. Ass. Res.	"	" 2.50
A. Enhoven, Penningm. Afd.	"	" 2.50
Dr. A. J. Oort	Zutphen	" 1.50
Dr. J. van der Hoeven	"	" 1.50
P. Out, Boekhandelaar	Koog a. d. Zaan ab.	" 1.50

Aan leden, die verhuizen, wordt verzocht hiervan aan den Administrateur, Verhulststraat 51, kennis te geven met vermelding zoowel van het oude als het nieuwe adres.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 12 Febr. 1909. No. 12.

Kon. Besluiten, enz.

- I. Kon. Besluit, houdende wijziging van het eerste lid van art. 71 van het Reglement op de rechterlijke organisatie.
- II. Besluit van den G.-G., bevattende wijzigingen der tarieven van justitiekosten en salarissen bij de Europ. rechtbanken en landraden op Java en Mad.
- III. Besluit van den G.-G., houdende wijziging van art. 33 en 34 der „Pétroleum-ordonnantie" van 1906.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan den ingenieur B. O. W., J. A. Roukens.

Ontslagen: op verzoek eervol de verpleegster Mej. A. M. C. Crab; het lid van de Weeskamer te Batavia J. H. Dahler; de commies bij het Dep. v. Fin. E. L. van der Leeuw.

Benoemd: tot adspirant-ingenieur B. O. W., P. J. L. van Wiechem; tot commies voor de belastingen te Soerabaja C. J. L. Braun; te Semarang J. H. F. Muller; te Bandoeng J. Ch. C. van Loo; te Medan L. J. Brodett; te Koeta Radja Ch. V. Rhemrev.

Ontslagen uit 's Lands dienst de assistent-wedono van Sangoebanjoë (Pekalongan) Raden Mas Soe-geng.

Benoemd: tot onderwijzer 3e kl. te Ijandji P. J. J. Mertens; te Magelang E. W. van Toledo.

Toegelaten: tot uitoefening der artsnijbereidkunst als apotheker in Ned.-Indië J. A. Roborgh.

Ontslagen: eervol de 3e commies bij de S.S. op Java E. Loth; benoemd als zoodanig F. E. W. Berretty.

Militair Departement.

Beyorderd: tot majoor bij het wapen der artillerie, d kapitein T. G. P. A. Boom; tot majoor bij het wapen der genie de kapitein F. W. P. Clignett. Geplaatst: te Batavia de 2e luitenants-kwartiermeester J. Stroomberg en M. A. Hoekman.

Uit de Javasche Courant van 16 Febr. 1909. No. 13.

Kon. Besluiten, enz.

- I. Kon. Besl., waarin een nieuw Reglement op het geneeskundig onderzoek voor den kolonialen militairen dienst.
- II. Ordonnantie, waarbij wijzigingen in de reglementen op het rechtswezen in de gouvernementen Sumatra's Westkust en Celebes en Onderh., alsmede in de gewesten Oostkust van Sumatra, Menado en Amboina.
- III. Besluit van den G.-G., waarbij het landschap Meliau (Wester-afd. van Borneo), onder rechtstreeksch bestuur van het Gouvernement wordt gebracht.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan den voorzitter van den landraad te Klaten, Mr. C. A. de la Parra; de hulponderwijzeres Mej. T. E. A. van Bloemen Waanders; aan den adjunct-houtvester J. C. Claasen; den ingenieur P. L. Blanken, en den opzichter-machinist F. J. C. Brodhaag.

Ontslagen: op verzoek eervol de president van den Raad van Justitie te Batavia; Mr. J. Loudon;

Witte Goederen.

Uitzetten voor Nederland en Koloniën

voor Heeren, Dames en Kinderen.

Magazijn
Het Anker,
49 Veenestraat,
27 Heulstraat
Den Haag

Vraag
en
Prijsoopgaaf
Zichtzending.

de klerk bij het Dep. van Fin. P. A. L. Brantz;
de ambtenaar op non-activiteit J. A. van der Lee;
de hulpprediker te Tomohon J. Louwerier.

Benoemd: tot ass.-resident van Pekalongan, H. Selleger; tot secretaris van Pekalongan M. G. J. Julsing; tot griffier van de landraden te Pandeglang H. Waterloo.

Ontslagen: op verzoek eervol de ass.-wedono van Kentjong (Besoeke) Raden Werio Sepetro.

Benoemd: tot lnl. officier van justitie te Djokjakarta Mas Tjokrodimedjo; tot hoofd-panghoeloe bij den landraad te Muntok, Hadji Achmad bin Hadji Soelaiman.

Ontslagen: op verzoek eervol de hulponderwijzeres Mej. A. Deibel.

Benoemd tot onderwijzer 3e kl. te Ternate J. H. Wermelink.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan den luit. der inf. M. de Wilde; den onder-luitenant P. K. van Dries en den kap. der inf. H. Christoffel.

Bevorderd: tot kapitein bij het wapen der inf. de luit. G. J. L. Beckman Lapré en C. J. Ipenburg.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan den loods te Soerabaja P. C. de Vroede.

Belast: met de waarneming der betrekking van loods te Soerabaja W. Looijé.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagiers van het stoomschip „Gedé”, gezagvoerder G. de Boer, van Rotterdam naar Nederlandsch-Indië.

Te Rotterdam hebben zich ingescheept: H. Seret Azn.; Mevrouw E. Hessing-Lieberz en 2 kinderen; W. Reuter; F. C. L. Ovink; J. Boertien; D. P. den Dekker; P. Hofland; K. F. G. Kock; J. van der Made; H. Polman; B. N. Bosman, benevens een transport schepelingen der Kon. Ned. Marine.

Naar Marseille: Mr. T. Y. Kingma Boltjes, en echtgenoot.

Te Marseille zullen zich inschepen: G. F. Iyde/man; H. van Tongeren met echtgenoot en 2 kinderen; J. H. G. F. Keyderriers met echtgenoot en 4 kinderen; H. Doeff; F. M. Wiernant. J. A. Geritsen; W. F. Kuhlmeier; L. A. Jacobs; C. 't Hoen; P. Cornet; W. Schöler; F. H. Pyttersen.

Naar Port-Saïd: Mevrouw W. Meeuwiz.

Passagiers van het Nederl. s.s. „Kawi”, Commandant W. Bachus, van Batavia 18 Februari 1909 te Marseille 12 Maart 1909.

Van Batavia: K. W. F. d'Arnaud Gerkens met echtgenoot; F. U. H. Hirschman met echtgenoot en 4 kinderen; F. Bennik; H. A. Havenkamp met echtgenoot en 1 kind; C. Koene, met echtgenoot en Trio Koene; J. F. Holman met echtgenoot; Mevrouw E. Weijergang; D. van Beusechem; D. L. Muller auf der Heide met echtgenoot; J. P. Jasse; W. A. Jansen met echtgenoot en 2 kinderen; P. H. J. Bognettau; A. F. J. Keim; J. H. van der Hilst; A. J. A. Scholten; J. Bouwmeester, benevens H. M. troepen en schepelingen.

Van Padang: Mevrouw Wed. ter Brake; K. O. Hoolboom.

Naar Padang: Regeerings-Commissaris D. Tolle-naar; S. F. Nolst Trénité; Mevrouff. Schonherr; Mevrouw Borst met 1 kind.

Passagierslijst van het s.s. „Prins Maurits, gezagvoerder M. P. v. d. Elst, van West-Indië naar Amsterdam

C. E. Conran; W. F. Michelsen; *H. L. C. B. van Vleuten; *A. E. Samson; *J. G. W. J. Eilerts de Haan; S. F. Duurvoort; de Weerth; *W. A. Mackay; *Mr. & Mrs. Buttercase; *Mr. & Mrs. F. Dule; *R. J. Duncan; *R. Anderson; *W. Dawson; *R. Strachan; *D. Strachan; *W. Sinclair; *G. Heberton; *R. Lindsay; *Mc. Gibbon; *A. Mc. Dongall; *T. Muirhead; *R. Torbes; *A. Waddel; *W. Brown; *A. Ramsay; F. Zwanenburg; A. A. J. Bierman.

* gemerkt, ontscheeptte Havre.

Levensverzek. Mij. Arnhem.

Maatsch. Kap. Eén miljoen gulden (volteekend).

Bijkantoor te 's-Gravenhage: Kettingstraat 23,

Directeur W. J. FONTEIN.

Bijkantoor te Batavia: Kali Besar,

Directeur J. WILDEMAN.

TOKO BAHROE

Gevestigd anno 1898.

Telef. Interc. 4796. A

v. Kinsbergenstr. 126 b/d Pr. Hendrikstr., den Haag.

Het beste en solidste adres voor de Indische familiën. Deze zaak staat met geene andere zaken of filialen in verbinding. Directe aanvoer uit Nederlandsch-Indië. Per s.s. „Oranje” weder versche aanvoer ontvangen. Vraag onze beroemde PECCO SOUCHON AFTER DINNER EN ASSEM THEE, voorzien van etiket alleen echt. Let s.v.p. op dit adres.

W. BARNAS & DIEMERS. — Importeurs.

MODE-MAGAZIJN „CAMELIA”

A. G. M. BEEKMAN-DRIEHUIJS
ANNA PAULOWNALEIN 13 - 's-GRAVENHAGE.

CONFECTIE VOOR DAMES EN MEISJES.

PLUCHE EN FLUWEELEN MANTELS. - GEKLEEDE ROKKEN, ONDERROKKEN.

STOFFEN EN ZIJDEN BLOUSEN IN RUIME SORTEERING.

HOEDEN EN PELTERIJEN.

STEEDS VOORRADIG: DE NIEUWSTE CEINTUURS, DASSEN, AVONDDASSEN EN HANDSCHOENEN. CONCURREERENDE PRIJZEN.

N.V. Electrische Drukkerij

„Luctor et Emergo”

Amalia van Solmsstraat 2=4,

Telefoon. 4424

:=:

Den Haag

Gouden Medaille.

Paris 1900

Internationale Tentoonstelling Hygiëne

Haargroeimiddelen

merk „CRINOFLOOR”

zijn de middelen waarvan men het succes kan verwachten. Men vrag overtuiging daarvan aan, de vele attesten herstelden, welke gaarne op aanvraag thuis worden gezonden. Mondeling of schriftelijk ADVIES KOSTELOOS.

G. ROMEIJN, Haarkundige, Spui 25, Den Haag

Eenig eigenaar.

CONDITIE BILLIJK. - NAMAAK VERBODEN

Succes bijna altijd zeker.

VACANT.

VACANT.